

3. PUBLITSISTIKA

Variant 3

I LUGEMINE

Loe läbi Mihkel Kunnuse (29, kriitik ja semiootik) Eesti Ekspressis 17.07.2011 ilmunud artikkel „Erinevus rikastab ebameeldivusi“ ja lahenda selle põhjal üleanded. Ülesannete lahendamisel arvesta sellega, et iga vastuse oodatav pikkus on 50-100 sõna.

1. Sõnasta teksti põhjal mõiste „tolerantsus“. Mida peab autor tolerantsuse sisuks? Too 2 näidet. (10 punkti)

2. Missuguseid probleeme näeb autor tolerantsuse käsitamisel? Leia 2 probleemi, analüüsi neid, too välja probleemi põhjused. (15 punkti)

3. Autor kasutab erinevate isikute seisukohti. Leia need tektist, sõnasta idee ja selgita seoseid Mihkl Kunnuse artikliga. (10 punkti)

4. Hinda artikli pealkirja sobivust kogu teksti stiili ja autori sõnumiga. (10 punkti)

II KIRJUTAMINE

Doping, eelarvamused ja eksimatus

03.05.2011

Autor: Ülo Vihma

Eelarvamused on minu meelest samuti inimese psühholoogiline kaitse ja seetõttu igati omal kohal juhul, kui maailm on vaenulik või mitte eriti sõbralik. Psühhoanalüütikud väidavad, et juba imikueas kujuneb meil välja baasiline suhe maailma – kas see on meeldiv või ebameeldiv, sõbralik või vaenulik paik. Ja vastavalt sellele kujuneb meie hoiak, mis meie käitumist ka täiskasvanud peast juhib.

Meeskond on teadupärast seda suurema potentsiaaliga, mida erinevamad on selle liikmed. Sellega koos tekivad muidugi ka raskused erinevate inimeste kokkuliitmisel ja ühisele otsusele jõudmisel, aga see ongi meeskonna arendamise väljakutse ja põhiülesanne. Kogenud juht Allan Martinson ütles viimases Direcotri numbris (n4. /2011), et juhatuse ja nõukogu vajavad mõlemad tolerantsi ja vastastikust arusaamist, nii et kumbki pool ei raiuks automaatselt oma. See tähendab tavakeeles erinevuste sallimist ja võimet nendele vaatamata dialoogi pidada. Eksimatuid inimesi pole ja dialoog on üks kindel järeleproovitud vahend selleks, et mitte langeda illusoorse eksimatuse, kõiketeadmise ja veatuse lõksu.

Kirjuta arutlev kirjand, milles arutled ühiskonnas esinevate erimeelsuste ja nende talumise piiride üle. Kui kaugele võib ulatuda tolerantsi piir? Kui tolerantseks võib meie ühiskonda pidada? Võid tuua näiteid elust ja kirjandusest. Pane kirjandile pealkiri.

Erinevus rikastab ebameeldivusi

1-6 Tolerantsus on midagi väga ebameeldivat. Tolerantsus tähendab suhet ebameeldivasse, taunitavasse, vastuvõetamatusse. Pole mõtet rääkida selle tolereerimisest, millesse suhtutakse neutraalselt, mis on meeldiv, saati selle, mida pooldatakse. Tolerantsus on samavõrd iseseisvalt

positiivne väärtus kui abort. Abordi pooldajad ju ei arva, et mida rohkem aborte, seda parem, ei, nad arvavad, et abordi keelamine oleks veelgi hullem. Üleskutse “Rohkem tolerantsust!” pole sõnasõnaliselt vähem vördjalik kui üleskutse “Rohkem aborte!”.

7-13 Nii nagu abordi pooldajad jagavad abordi vastastega ühist seisukohta, et mida vähem aborte (vaja on), seda parem, niisamuti arvavad tolerantsuse kuulutajad, et mida vähem tolerantsust (vaja on), seda parem. “Rohkem tolerantsust!” ja “Erinevus rikastab!” on lihtsalt hüüdlauseid, plakatid, mille abil võidelda tolerantsuse ja seisukohtade erinevuste vastu. Sest ka erinevused on midagi väga vastikut. Mida olulisemas asjas erimeelsused on, seda talumatam tundub nende kandja. Kümnepealises kambas, kus on kümme eri arvamust mõnes olulises asjas, on igaüks üheksal eri viisil vastik. Niimoodi erinevus rikastabki.

14-17 Inimesed diskuteerivad, vaidlevad, argumenteerivad, et kaotada erimeelsused ja saavutada üksmeel. Ka kampaania “Erinevus rikastab” ja OMA festivali eesmärk on saavutada üksmeel neile olulistest asjadest: nad taotlevad rahva hulgas maksimaalset üksmeelt selles, et seksuaalvähemused on neutraalne või positiivne ilming ning seetõttu neisse enam ei peaks suhtuma tolerantsiga.

18- 23 Tolerantsuse ainus mõistlik sisu on see, et ei üritata hävitada, ära kaotada vastuvõetamatut ilmingut. Lihtsustatult: homoaktivistid tahavad ära kaotada konservatiivsust, äärmuslikumad konservatiivid homoseksuaalsust, rahvuslased kosmopoliitsust, vasakpoolsed rahvuslust jne. Ma ei räägi loomulikult inimeste füüsilisest hävitamisest, vaid hävitada tahetakse ilming, see, mis neile teistele, erinevatele on paraku määravalt oluline, mis loob nende identiteeti; neid inimesi tahetakse muuta, panna nad endaga jagama samu veendumusi.

24-29 Selles, et endast erinevate inimeste füüsiline hävitamine on täiesti vastuvõetamatu, oleme meie, õhtumaalased, õnneks suuresti üksmeele saavutanud. On ka inimesi ja kultuure, kel on siin erinev arvamused. See on arvamuse erinevus olulises asjas, tähendab, midagi väga vastikut, ja ma arvan, et selline kultuurierinevus tuleks hävitada. Vähemasti õhtumaises kultuuriruumis ja kui vaja, siis jõuga. Erinevusi pole vaja kaitsta, erinevused on vastik isetekkeline tõsiasi. Ühtsus ja üksmeel on see, mida tuleb pidevalt taasluua ja parandada.

30-32 Tolerantsus ei võrdu homoabiellude pooldamise ja võõrkeelsele töökaaslasele naeratamisega, nende tingimuste täitmine ei anna garantiikirja “Tolerantne”, mille omaja võib siis, nagu pahatihti juhtub, kõikjal mujal süüdimatult laiata ja määratseda, solvata ja mõnitada.

33-36 Tolerantsus on mõiste, mis kirjeldab suhet. Tolerantsus tähendab tegevusetult taluda mõnd erinevust või suhtumist, mis on sulle sügavalt vastumeelne. Vahel lihtsalt ei jää muud üle. Siis, kui ei suudeta leida olulistest asjadest üksmeelt. See on sel juhul halbade variantidest vähim halb. Eesmärgiks seda inimlikkuse pankrotti seada aga on enam kui sõge.

37-42 Minu arust on härjavõitlus negatiivne nähtus. Ma arvan, et see kultuuripraktika tuleks hävitada. Ma ei tolereeri härjavõitlust. Väga paljud ei tolereeri, ometi on see traditsioon säilinud, sest selle roll identiteedikujundajana on osale inimestele väga oluline. 11 aastane Mehhiko härjavõitleja Michelito püstitas aastal 2009 rekordi sellega, et tappis ühel võistlusel kuus noort härga. Esimese looma tappis ta kuueaastaselt. Ka tema isa oli matadoor. Härjavõitlus on nende inimeste identiteedi tuum.

43-47 Richard Rorty ütleb väga tabavalt, et “tõhusaim viis tekitada inimestele kestvaid valu on neid alandada, näidates, et asjad, mis tundusid neile kõige tähtsamad, on tühised, aegunud ja väetid”. Härjavõitluse jõuga ära keelamine, selle ametlik iganenuks kuulutamine tähendaks paljudele inimestele nende identiteedi sandistamist, kestvaid valu ja nad protesteerivad selle vastu, mistõttu on see säilinud ka Hispaanias, riigis, mis esimesena laiendas teatud põhilisi inimõigusi mitteinimestele.

48-51 Hääletada härjavõitluse kaotamise poolt tähendab ka poolthäält kõigi nende inimeste alandusele, kelle identiteedis on härjavõitlus olulisel kohal. Identiteedi keskseteks elementideks võib olla ka rahvus, religioon, kehtiv põhiseadus, soorollid jne. Tõhusaim viis tekitada inimesele kestvaid valu on neid alandada, näidates, et need on tühised ja aegunud.

52-59 Nietzsche on öelnud, et inimese teeb suureks tema tunnete kestvus, mitte nende intensiivsus. Noorel inimesel on seda eriti raske mõista, sest ta saab olla kogenud ainult intensiivsust, aga mitte kestvust. Seetõttu on loomulik, et talle mõjub revolutsiooni põhutuli kütkestavamalt kui traditsiooni tasane leek ning ta eelistab pidu õppimisele, teatrit raamatukogule, kirehoogu truudusele, muusikat empaatialle, meeleavaldust dialoogile jne (olenevalt siis sellest, millisel sügavusel on ta motivatsioonidominant, Punamütsikesest Kirillovini). Ometi on iga arenev inimene, kes kõike ise, oma ahta mälu ja tundeintensiivsuse põhjal otsustab, paratamatult hüpiknukuks sellele lollpeale, kes ta oli oma eelmisel arenguastmel.

60-63 Noorena on lihtne oma veendumusi muuta, samuti nagu mürsikueas poiksid-prutasid vahetada – pole minevikku, mälestusi ega kestvust, mida kaotada, on ainult omadused, mida saab kõrvutada. Siis ei tundu veider varustada “igavest armastust” epiteediga “uus” või “möödas” ning ei tundu ka midagi vastuolulist ettepanekus kehtestada “uued põhiväärtused”.

64-67 Kazuo Ishiguro on öelnud, et oma teostes vaeb ta seda, kuidas tulevad oma kogemusega toime need, kes on oma elu rajanud väärtuste süsteemile, mille kokkuvarisemine annab senistele saavutustele negatiivse tähenduse. Mida kiiremad on ühiskondlikud protsessid, seda rohkem on selliseid inimesi.

68-69 Kas hävitada peremudel, millel on keskselt identiteetiloov roll paljudele minu põlvkonnast, enamatele mu vanemate põlvkonnast ja veel rohkematele mu vanavanemate põlvkonnast?

70-72 Olgu, hääletan hävitamise poolt, sest progressi-ingli rekkat pole mõtet küljepeeglit pidi pidurdada isegi siis, kui see tormab tundmatusse, kus aimdub (alati) kuristik. Aga ma ei saa seda teha selles üheselt progressi võitu nägeva revolutsionääri iseka naeratusega, vaid silmi maha lüües.

Lisaülesandeid

1.Vali üks kirjandi pealkirjadest ja koosta ettevalmistusleht. Kasuta mõtete kogumiseks heuristilisi küsimusi. Lõpeta ettevalmistusleht. Allika lahtrisse kirjuta konkreetsed kirjandis kasutatavad tekstid, näiteks A.Kitzbergi „Libahunt“, H. Hesse „Stepihunt“ jne.

Teemad

- 1.Tolerantsi nõue on inimese vaba mõtte piiramine
2. Ma ei talu, ei salli, ei kannata välja, see on lubamatu- ütleb inimene ja mõtleb...
3. Hävitus on tolerantsi kaaslane
4. Kaotada erimeelsused ja saavutada üksmeel!
5. Millise piirini suudab inimene sallida erinevusi enda ümber?

ETTEVALMISTUSLEHT

Teema	Tolerantsus: sallivus, leplikkus
Pealkiri	Millise piirini suudab inimene sallida erinevusi enda ümber?
Põhiidee	?
Alateemad	?
Allikad	Isiklikud kogemused ja teadmised, kirjandusteos(ed), meedia, kirjalikud alustekstid

<p>Kes? Kes peab otsustama, kui tolerantne keegi peab millegi suhtes olema?</p> <p>Vastus: inimene ise; sõltub eetikanormidest: kas sobib või ei sobi; sotsiaalne rühm, kuhu inimene kuulub: sõbrad, koolikaaslased, noored</p> <p>Järeldused Oleneb inimesest, olukorrast, suhtlusteemast, keskkonnast...</p>	<p>Mida? Mida tuleks mõista tolerantsi all? Mida inimene ise saab erimeelsuste vähendamiseks teha?</p> <p>V: Kui salliv on inimene talle mittemeeldivate nähtuste, inimeste, põhimõtete jms suhtes</p>	<p>Kus? Kus, millises valdkonnas võib sallivust kõige enam kohata?</p> <p>V:</p>
<p>Millal? Millal on raske olla salliv?</p> <p>V:</p> <p>Järeldused</p>	<p>Kuidas? Kuidas oleks õige erimeelsusi pehmendada, kui pole võimalik neid kaotada? Kuidas lahendada vastuolu teist inimest solvamata või lausa maatasata tegemata?</p> <p>V:</p>	<p>Miks? Miks tolerantsi taotlus võib välja jõuda hävitamiseni?</p> <p>V:</p>

2. Sõnasta tekstist lähtuvalt erinevaid kirjandi pealkirju. Võid kasutada tekstis leiduvaid lauseid või fraase.

3. Argumenteeri tekstis leiduvaid seisukohti. Kasuta poolt- ja vastuväiteid.

Tolerantson midagi väga ebameeldivat.

Seksuaalvähemused on positiivne ilming.

Tolerantsus tähendab tegevusetult taluda sügavalt vastumeelset suhtumist.

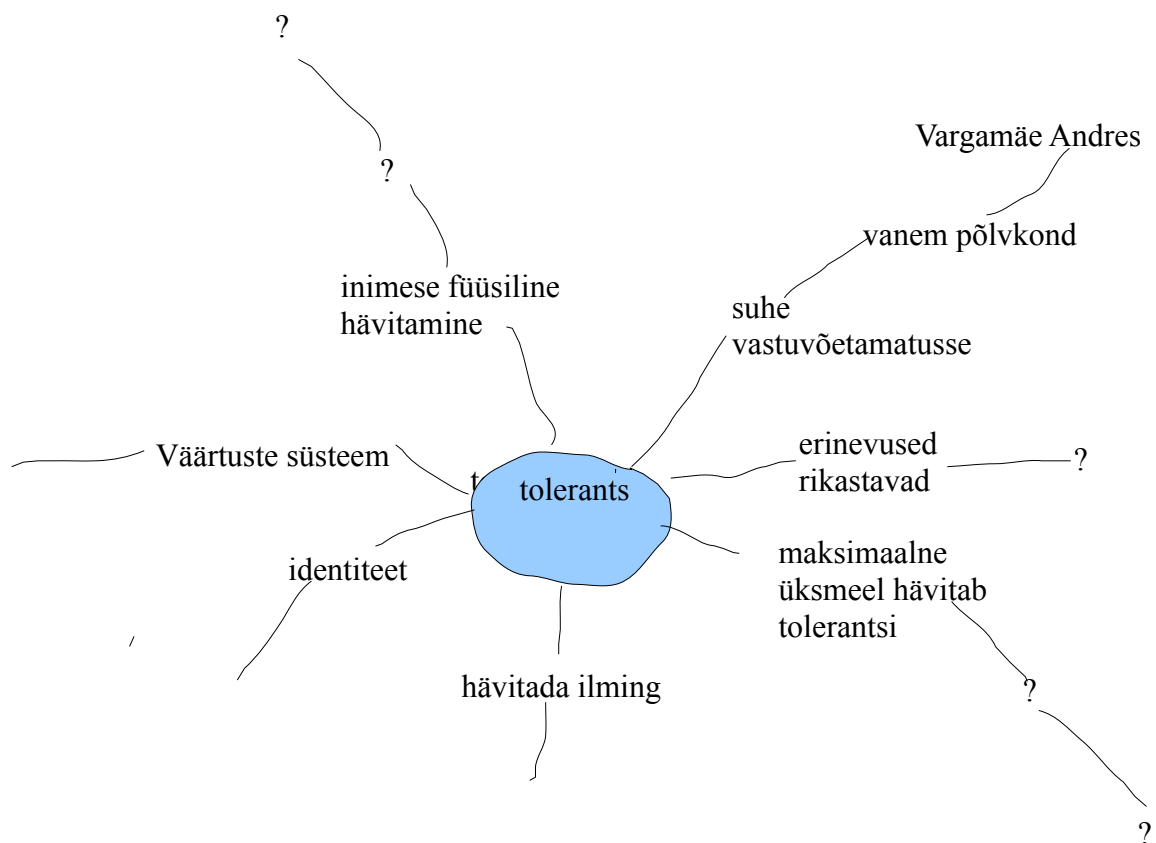
Härjavõitlus on negatiivne nähtus.

Noorena on lihtne oma veendumusi muuta.

4. Vali ülesandest 3 sinu jaoks intrigeerivaim seisukoht ning kasutades oma poolt- ja vastuväiteid kirjuta üks lõik arutlevast kirjandist. Pea silmas õiget lõigu struktuuri: tuumlause(d), toetavad laused: põhjendused, seletused, näited ja järeldused. Pane lõigule pealkiri.

5. Loe Mihkel Kunnuse artiklit „Erinevus rikastab ebameeldivusi“ ja sõnasta lühidalt iga lõigu peamõte.

Seejärel koosta teema „Tolerants“ kohta mandala, milles kasuta esimese ringi sõnade või fraasidena (võtmesõnad) loetud artikli olulisi märksõnu. Järgmise ringi sõnad võiksid seostuda kirjutaja isikliku kogemuse või teadmisega, kolmas ring näiteks mõnest loetud teosest pärit mõttega.

Vali nüüd 1. ülesande kirjandi pealkirjadest sobivaim ja kirjuta tehtud eeltöö põhjal arutlev kirjand.